

LYS OG LIV

UTGITT AV MENIGHETSFAKULTETET

Foto: Dag Smemo

„Dette er Jesu blod”

LYS OG LIV

UTGITT AV

MENIGHETSFAKULTETET

REDAKTØRER: Rektor Erling Utne og administrasjonssjef Erling Servan. Utkommer 8 ganger årlig. Kontingent: kr. 5,— pr. år. — Ekspedisjon: Gydas vei 4, Oslo 3. Postgiro 128 78. Bankgiro 8002.07.74782. Telefon: Sentralbord 46 79 00. — Bladet sendes gratis til alle MF-foreninger og prostikomiteer for MF, til samtlige menighetsråd i landet og alle navngitte bidragsyttere som gir bidrag på kr. 5,— og derover. — Hvis ikke annet er uttrykkelig nevnt av senderen, betraktes beløp til kr. 20,— som kontingent til bladet.

MF trenger din støtte

I alt ble det gitt **ca. 3,4 millioner kroner** til MF i 1972.

Av dette beløp ble ca. 1,4 mill. kr. gitt til nybygget og vel 2 mill. til driften.

TAKK FOR DENNE STERKE STØTTE I DET VIKTIGE ÅRET 1972.

Med nybygget følger store utgifter spesielt til renter og avdrag, men også i driftsomkostninger.

I 1972 dekket statsstøtten på 1,4 mill. kr. ca. 35 % av de samlede utgifter på 3,9 mill. kr. I 1973 dekker statsstøtten mindre enn 30 % av et budsjett på 6,8 mill. kr. Selv med statsstøtte trenger derfor MF **DIN** støtte i 1973, mer enn noen gang tidligere.

Bruk den vedlagte postgiroblankett til din **VÅRGAVE** til MF.

På forhånd hjertelig takk!

Gaver til Menighetsfakultetet er **SKATTEFRIE**, og kan fratrekkes i selvangivelsen. (Etter lovendring i 1970.)

Følgende bestemmelse gjelder: «Fradrag etter denne bestemmelsen kan, når tilskuddet (gaven) utgjør mer enn kr. 10 000,—, ikke overstige 10 pst. av den skattepliktiges inntekt i det år da tilskuddet gis.»

Kvittering/vedlegg til selvangivelsen blir sendt etter hvert for alle gaver på kr. 50,— eller mer. De som ønsker spesiell kvittering for gaver under dette beløp, bes vennligst gjøre oppmerksom på det.

Fra 1/1-73: Gaver til Menighetsfakultetet, Gydas vei 4, Oslo 3:

POSTGIRO: 1 28 78 — BANKGIRO: 8002.31.70896.

«Den kommende verdens krefter»

Av fakultetslektor
Ingemann Ellingsen

Matt. 28, 1—8

«Og se, det kom et stort jord-skjelv». Matteus som vi har vårt påskeevangelium etter i år, forteller at det var *dette* som hendte da kvinnene kom til graven påskemorgen. Hva er det Gud vil ha sagt oss med jordskjelvet den morgen hans Sønn sto opp fra de døde? Han vil ha sagt oss at selve himmelens krefter var virksomme.

Ut fra vår fornuft og vår erfaring kan vi ikke forstå at Jesus kunne stå opp fra de døde. Hadde vi bare *denne* verdens krefter å regne med måtte vi erklære det som fortelles som en myte, et eventyr. Noen legemlig oppstandelse kunne ingen omstendighet komme på tale.

Men det var *den himmelske verdens krefter* som var virksomme påskedag, slik som vi også skal lese om det i lektien i år fra Efes. 1, der apostelen taler om «virksomheten av Guds veldige kraft, som han viste på Kristus da han oppvakte ham fra de døde».

Disse krefter kalles i NT «den kommende verdens krefter» (Hebr. 6, 5). En dag skal himmelen komme ned til oss fra Gud. Det skal bli en ny jord. Guds fullendte rike skal være hos oss. Da skal vi få oppleve de krefter som nå er i himmelen fullt ut. Enda lever hans menighet i den gamle verden og tidsalder. Men den venter en ny jord forløst fra synd og død.

For mange synes dette med den nye jord med dens fylde av liv å være et produkt av menneskers ønskedrømmer. De fleste religioner har jo drømt om «noe bedre» siden. Er ikke «håpet» faktisk vevet slik inn i oss at vi *må* håpe. Og så lager vi oss — også vi kristne — «noe bedre» der fremme.

Som kristne vet vi at «den kommende verden» er en *virkelighet*. Den har nemlig allerede brutt inn i den verden vi nå lever i. På den «gamle jord» har vi fått den nye verdens krefter demonstrert. Det hendte påskemorgen da Kristus sto opp fra de døde. Kvinnene som sammen med de andre Jesu venner hadde gitt opp håpet og bare ventet å finne en grav omgitt av dødens stillhet, opplevde Guds krefter. Representanter for det mektige hedske Romerrike opplevde det. Sammen med synet av engelen, budbringeren fra Guds verden, virket det slik på dem at de av frykt skalv på sin vaktpost og ble som døde. Matteus fører både kvinnene som hadde mistet håpet og soldatene som aldri hadde hatt noe virkelig håp, som vitner om «den kommende verden».

«Den kommende verdens krefter»

er virksomme også i dag! De er virksomme i det samfunn der den oppstandne er Herre ved sitt nærvær i ord og sakrament. I påskedagens epistel taler apostelen om «hvor overvettes stor hans makt er for oss som tror, etter virksomheten av hans veldige kraft, som han viste på Kristus da han oppvakte ham fra de døde» (Efes. 1, 19 f.). Derfor går det i dag an å «kjenne ham og kraften av hans oppstandelse» (Filip. 3, 10).

Det skjer når et menneske blir døpt! Da du ble døpt kom «den kommende verdens krefter» inn i ditt liv. For du ble døpt til Jesu Kristi oppstandelse! Derfor skal du tenke stort om din dåp. Din dåpsdag er din påskedag. Da ble du reist opp til det nye livet, til livet i den kommende verden.

Men det går an å miste Jesus! Det går an å falle fra. Den kjente tyske gammeltestamentlige teolog, Hans Walter Wolff, holdt for noen år siden en preken 1. påskedag over Hos. 14, 2—9, der vi blant annet har Guds løfte til sitt folk: «Jeg vil lege deres frafall!» Påskedag var

både disiplene og de andre i Jesu følge *frafalne*, sier Wolff. Og det som skjer påskedag er at Herren ved sin oppstandelse leger deres frafall. — Kristus, den oppstandne leget sine venners frafall — førte dem fra tvil til tro, fra håpløshet til håp. Han talte til dem! Påskebudskapet leget deres frafall som den gang var kommet bort fra han de hadde fulgt tidligere.

Også i dag er det mange som begynner sitt liv i samfunn med den oppstandne, men som senere går bort fra ham. Hvordan skal de komme tilbake? Ved at den oppstandne får tale til dem! Derfor er det avgjørende at du og jeg er tro i preken og vitnesbyrd der Gud har satt oss. Den oppstandne som tok størsteparten av vårt folk inn i sitt samfunn ved dåpen, vil i dag gjen-
nom *vår* preken og *vårt* vitnesbyrd om den oppstandne «lege deres frafall». Og frimodige skal vi være fordi «den kommende verdens krefter» er tilstede når vi preker og vitner, så sant det er den korsfestede og oppstandne vi forkynner. Da nytter det! *Ingemann Ellingsen.*

En festlig tur

fikk medlemmene av Lillestrøm forening for Menighetsfakultetet sent i høst til MF's nybygg. Sokneprest Rolf Næss hadde innbudt foreningen til å bese nybygget. Han viste oss omkring i det imponerende huset med auditorier, lesesaler, kappell, bønnerom, bibliotek, festsal, kafeteria, kontorer, aktiviseringsrom og mosjonsrom for studentene.

Under en god og givende andaktsund lyttet vi til frelsens evange-

lium. Det var så godt å høre den unge student vitne om Jesus Kristus, verdens eneste håp.

I løpet av kvelden var vi også samlet til bevertning med Rolf Næss og frue som vertskap.

Vi reiste alle hjem igjen med en gild opplevelse rikere. Vi er takknemlige for hva vi fikk se og høre. Det er sikkert av stor betydning for kontakten mellom MF og dets venner at foreningene slik kan komme på besøk der. Det ble inspirasjon til fortsatt bønn og arbeid for Menighetsfakultetet. *Lyder Verne*

Se der Guds lam!

Om Jesu døds betydning i Det nye testamente

Av Hans Kvalbein

Jesu død var i første omgang en katastrofe for disiplene. Da de gikk sammen med ham opp til Jerusalelem hadde de store forventninger. «De trodde at Guds rike straks skulle tre synlig fram,» forteller Lukas (19, 11). De ble dyktig skuffet. Den Messias de ikke bare hadde håpet på, men også hadde satset alt på, var blitt dømt til døden og utlevert til menneskenes spott og til en skjendig død. Disiplene på vei til Emmaus hadde grunn til å klage: «Vi hadde håpet at han var den som skulle forløse Israel, men i dag er det jo tredje dagen siden dette skjedde.» (Luk. 24, 21.)

Men det skjer snart en endring. De får møte ham som den oppstandne. Døden fikk ikke det siste ordet. Jesu død var ikke det meningsløse nederlag for en jødisk profet og lærer. Den var et ledd i Guds plan med Jesus og et sentralt punkt i den gjerning han skulle gjøre for hele verden. Jesus talte om dette allerede mens han levde. Men disiplene skjønnte visst ikke så mye av det. Først da de møtte den oppstandne, forsto de at «Messias måtte lide alt dette og gå inn til sin herlighet». Luk. 24, 26. Så kunne deres fortvilelse bli til lovsang.

Vi skal her ta fram noen av de

grunntanker vi finner i Det nye testamente om Jesu døds betydning. La oss da ta utgangspunkt i noe av det første Paulus lærte menigheten i Korint. I 1. Kor. 15, 3—6 siterer han en sammenfatning av evangeliet som han selv hadde lært utenat og som han lot korintierne lære utenat. Her forklares Jesu døds betydning med følgende knappe uttrykk:

«Kristus dode for våre synder etter skriftene.»

Jesu død er en død «for våre synder». Dette uttrykket betegner at Jesus dør stedfortredende for andre, at hans død er en soning for verdens synd, 1. Joh. 2, 2.

Denne tanken kommer klart fram i Jesu ord ved innstiftelsen av nattverden. I avskjedsmåltidet med disiplene delte Jesus ut brød og vin og forklarte at det var hans legeme og blod. Uttrykksmåten må være hentet fra den jødiske offerpraksis. Karakteristisk for offerhandlingen var at blodet ble skilt fra offerdyrets kropp. For blodet hadde sonende kraft, 3. Mos. 17, 11. Nattverdene viser at Jesus så sin død som et sonende offer, gitt for menneskenes synder. I nattverden får vi del i Jesu soningsdød.

At synden sones betyr at den ut-slettes og dermed tilgis. Den regnes ikke lenger som noen hindring for fellesskapet mellom mennesker og den hellige Gud. Grunnlaget for Guds vrede og dom over menneskene tas bort. Soningen skaper forsoning. Ved Jesu soningsdød har vi fred med Gud.

Det er påfallende at Jesu død så ofte i Det nye testamente omskrives med hans blod. For korsfestelse ble ikke egentlig regnet som noen blodig død. Når det tales om Jesu blod er dette altså ikke noe historisk referat om Jesu døds måte, men en tolkning av hva Jesu død betyr, det forklares oss ikke hvordan, men hvorfor han døde. Bibelens tale om Jesu blod uttrykker at hans død er en soning for våre synder.

Dette går klart fram om vi ser nærmere på

Jesu ord om nattverdvinen

Matt. 26, 28: «Dette er mitt blod, paktsblodet, som utgydes for mange til syndenes forlatelse.» Uttrykket «*paktsblodet*» viser at Jesus så sin sonende død som grunnlaget for den nye pakt, liksom den gamle pakt ble grunnlagt ved et offer, 2. Mos. 24, 8: «Da tok Moses blodet og sprengte det på folket, og han sa: Se dette er paktens blod, den pakt som Herren oppretter med eder på alle disse ord». Den gamle pakt ble grunnlagt med et offer som stadig måtte gjentas. Den nye pakt er grunnlagt ved Jesu offer, som er gitt en gang for alle.

At dette blodet «*utgydes for mange*» viser at Jesus så sin død i lys av profetien om Herrens lidende tjener i Jes. 53. Denne tjeneren skulle «bære fram skyldofferet» og

«uttømme sin sjel til døden» og slik «bære de manges synd», Jes. 53, 10 og 12. Det er tydeligvis offer-tanken som er bakgrunnen også for denne profetien. At sjelen «uttømmes» er et uttrykk som henspiller på at offerets blod ble utgydt over alteret. Jesus går inn i denne stedfortredende lidelse og blir oppfyllelsen av profetien om Herrens lidende tjener i Jes. 53:

«Men han er såret for våre over-tredelser, knust for våre misgjeringer, straffen lå på ham, forat vi skulle ha fred, og ved hans sår har vi fått legedom.»

Hva er soning?

Den bibelske tale om at synden sones, er vanskelig å forstå i en tid som er ukjent med den gammeltestamentlige offerpraksis. Det er en underlig tanke at et menneskes synd og skyld kan overføres til et offerdyr, for så å bli tilgitt og utslettet av Guds hukommelse. I Det nye testamente lærer vi at dyreofrene egentlig ikke kunne ta bort folkets synder. De er bare et bilde på det ene fullkomne offer, som ble gitt av Jesus en gang for alle (Hebr. 10).

Ofrene i Det gamle testamente var bare forløpere for Golgata-offeret. Ved dem skulle folket lære noe om hvor alvorlig synden var og hvordan Guds kjærlighet til synderen likevel kunne vinne over hans vrede over synden. Men først ved Jesu død, skjedde det soningsverk som gjelder fullt og helt for Gud. Bak dette sonofferet står intet ufullkomment menneske, men Gud alene. Her har han selv gitt sin egen sønn til soning for våre synder — nei, ikke bare for våre, men og for hele verdens. 1. Joh. 2, 2.

Bibelen taler om at offeret soner for synden. I vår dagligtale forbin-der vi soning med noe annet: Forbryteren soner sin *straff*. Overfører vi dette på Jesu død, kan vi si at Jesus soner straffen for våre syn-der.

Det er derfor nærliggende å for-klare Jesu døds betydning med et bilde. Den dødsdømte forbryter, mennesket, sitter i fengslet og ven-ter på sin straff. Han må sone sin brøde med døden. Så kommer Jesus og overtar straffen, og lider døden i hans sted. Dette får to følger for forbryteren: Han slipper dødsstraf-fen, for hans straff er sonet av en annen. Og han slipper fri fra feng-selet og fangenskapet. Han er fri-kjøpt ved at den andre sonet straf-fen i hans sted.

Jesu død som løsepenge

Dette bildet bringer oss i nærhe-ten av et annet uttrykk Jesus bruk-er om sin døds betydning: «Men-neskesønnen er ikke kommet for å la seg tjene, men for selv å tjene og gi sitt liv til en løsepenge for mange.» Matt. 20, 28 og Mark. 10, 45.

«Løsepenge» betegner i Det gam-le testamente den sum som kan ut-fri det liv som er skyldig til døden, 2. Mos. 21, 30; 30, 12. Men det til-svarende verb, «forløse», brukes fremfor alt om Israels utfrielse fra Egypt. Det betegner altså overgan-gen fra trelldom til frihet. Løsepen-gen kan også betegne den sum som betales for å kjøpe en slave fri fra slavekåret. Jesu død som løsepenge kan altså betegne at mennesket kjøpes fri både fra syndens straff og fra fangenskapet under synden, både fra dødsstraffen og fra slave-kåret.

Jesu død — grunn til glede og håp

Dersom vi tar Bibelens tale om Guds vrede over synden på alvor, er korset vårt eneste håp. Gud har i Kristus forsonet verden med seg selv. Han har kjøpt oss fri fra den straff vi fortjente. Vi kommer ikke forbi korset, Jesu stedfortredende død som Gud har godkjent som det eneste gyldige sonoffer ved å reise ham opp fra de døde. Mennesketan-ken vil vel aldri helt kunne gjen-nomskue det underet som her er skjedd. Men troen klamrer seg til korset og vil ikke slippe det. Og det må rope det ut for andre: For-soningsverket er fullbrakt! Kom, la deg forsone med Gud, så du kan få fred med ham! (2. Kor. 5, 18 —21).

Langfredagens budskap er ikke noe sorgens budskap. Disiplenes sorg ble vendt til glede da de møtte den oppstandne. De forsto at hans død ikke var noen katastrofe, men Guds store redningsaksjon for en frafallen menneskeslekt. La oss der-for ikke lenger stå under korset bare med sorg og medlidenhet, med den korsfestede. La oss heller står der med sorg over frafallet i vårt eget liv, med bonn om tilgivelse, og sist, men ikke minst med lovsang til Sønnen som har sonet vår synd og forsonet oss med Faderen.

Praktikumsturen — 73

Idet bladet går i trykken, får vi melding om at praktikum er komne tilbake frå turen sin, glade og fornøgde. Dei seier hjarteleg takk til alle dei har besøkt på turen for gjestfri mottaking og store gåver, ca. kr. 83 000.

Referat i neste nr.

MF's prestehybler i flittig bruk

Fakultetets to prestehybler — den ene i Collettsgt. 43, og den andre i nybygget, Gydas vei 4 — har vært i flittig bruk denne vinteren.

I februar måned bodde sokneprest Eivind Leithaug, Luster i Sogn, i nybygget, og residerende kapellan Paul Gerhardt Birkeland, Kvinesdal, på hybelen i Collettsgt.

Sokneprest Asbjørn Reknes, Stamsund, fikk snaue 14 dager i Collettsgt. i begynnelsen av mars, og ble avlost av residerende kapellan Gerhard Skarlund, Alesund, som disponerte hybelen til ut i april. Sokneprest Øystein Trømborg, Gildeskål, bodde på hybelen i nybygget i mars. Det er kommet inn en rekke søknader om lån av hyblene i høstsemesteret, og det ser ut til at alle som har søkt kan få plass. Foruten gratis hybel, dekker MF også reiseutgiftene tur/retur hjemstedet—Oslo.

MF er takknemlig for å kunne tilby prester i aktiv tjeneste denne muligheten til studier, ved et opphold som vi tror er til gagn både for den enkelte prest, og for den menighet han er kallet til å tjene. Vi som arbeider ved fakultetet er også svært takknemlige for det som «hybelboerne» betyr for både lærere, studenter og administrasjon ved inspirasjon og friske pust fra menighetene rundt om i landet.

E. Servan.

Fra den nye prestehybelen

Skjønt «hybel» er vel egentlig ikke et dekkende ord lenger. For den som via heisen til 4. etg. blir geleidet inn til sitt fremtidige oppholdssted, fortøner den seg mer som

en herskapelig suite: Her er vegg-til-vegg-teppe, og alt utstyr man behøver fra sengetøy og handklær til kjøleskap og teskjeer. Det eneste den «hjemvendte» prestemann trenger bekymre seg om, er mat og klær. Og skulle det by på problemer, er det rikelig anledning til å ta sin kone med. Den nye prestehybelen er en førsteklasses liten topp-leilighet, praktisk og smakfullt innredet.

Hensikten med et slikt opphold på MF, er enten å få oppfrisket sin teologi, eller å få anledning til å trenge dypere inn i et avgrenset emneområde. I alle fall betyr selve miljøet en vesentlig inspirasjonskilde, fellesskapet, samværet med studenter og lærere, de tanker og holdninger man møter gjennom samtaler og diskusjoner.

For meg var det en god opplevelse å komme tilbake til MF og få tid til konsentrasjon, fordypelse og fornyelse. Ekstra hyggelig var det å bli kjent med det nye MF fra en så tiltalende vinkel som prestehybelen er. Og idet jeg takker for meg, vil jeg gjerne anbefale den til liknende opphold for andre.

Hilsen Øystein Trømborg.

Fra den gamle prestehybelen

Studieoppholdet ved MF har vært en inspirasjon på mange måter. Ikke bare rent faglig har tiden gitt mye. Men den hjelpsomhet en møter både fra administrasjon og lærere er i seg selv en opplevelse.

Å få seg hybel i Oslo er som kjent ikke lett, men jeg var så heldig å få bo på prestehybelen i Collettsgt.

PÅ KRYSS OG TVERS I FOSEN

I tidsrommet 27. februar til 12. mars var reiseruta lagt til Fosen prosti i Nidaros bispedøme. Og ein retteleg gild tur vart det på kjende trakter. Feltpresttida på Ørland hadde gjeve mange gode kontaktar som det var godt å få møta igjen. Denne gongen blei Fosen-halvøya tråla på kryss og tvers på disse 14 dagane. Best det var snøføyke så tett at ein knapt kunne sjå vegen, slå det om til vårver med regn frå sør og sildrande bekker. Slik er det å ha Golfstraumen som sin næraste granne. Då får kong Vinter ikkje noko lang regjeringstid.

Når ein no sit og hugsar attende, så er det mange rike minne som melder seg. Og ein varm takk går til dei gjestfrie presteheimane som tok i mot ein utsending frå MF. Hjarteleg takk skal de ha alle, både for husrom og verdifull hjelp med gudstenester og møte. Dei beste talsmenn fakultetet kan få, er MF-preshtar som arbeider trufast for den skulen som har gjeve dei så mykje. Det er jo berre ei kjær plikt å yta noko igjen, var det ein som sa. Ja, slik skulle vi alle tenkja og handla som har fått vår utdanning på MF.

Og så kjem einskildminna fram.

Takk til dere i administrasjonen for at dere ordnet det så fint.

Vi trenger MF i vårt land, og når jeg nå reiser hjem til Lofoten, er det også med ønske om å få gjøre en ekstra innsats for fakultetet. Vår med og støtt MF gjennom bønn og med gaver.

Hilsen Asbjørn Reknes.

Møte på bedehuset på By i Afjord, husmøte i Áfjord prestegard, møte på bedehusa i Hasselvika og Stadsbygd. Alle stader møte med ein tru-fast flokk som gledde seg over bilete frå Nybygget og samfunnet der Guds ord blei delt. Gudstenester i Rein kyrkje og Stranda kyrkje (Vanvikan). Leksvika bedehus og Kråkmo bedehus hadde samla mange MF-vener. Om ein her møtte mykje snø og kulde, så var ikkje det kjenneteiknet på tilhøvet til MF. Der var visst hjartevarmen i orden. Så gjekk turen til Bjugn med møte i Botngård og Vallersund og gudstenester i Hegvik og Nes kyrkje der ein fekk eit møte bade skuleungdom og meir vaksnare grupper. På Ørland var Ørland Misjonshus langt på veg fullt der Ørland Sangforening gledde med fint og sentralt budskap i songen sin. I Skaugdalen samlast vi til familiekveld på Skalmerås bedehus. Slik skal det vera — heile familien til innsats for MF. Dertil kjem ein del skulevitjingar og husbesøk. Fleire aldersheimar fekk og sjå Nybygget. Og her skjedde det som ofte for. Dei gamle ville gjerne og vera med og driva MF, og med sine gaver og offer fekk dei vist kva sann gjevarglede er. Det er ei praktisk preike som kan gjera mang ein av oss flau. Mange av dei gamle har nettopp lært dette med forvalting og offer. Og lærer vi denne lekssa vil det vera midlar nok til alt arbeid i Guds rike. Ogsa MF vil då få sitt. I dette arbeidet står vi så saman, de på Fosen og vi andre kvar vi er i vårt vidstrakte land.

Gunnvald Bjotveit.

Dopets innebörd enligt Rom 6: 1—11

Av Edvin Larsson

INLEDNING

Vad är det egentligen som händer i dopet? Riktat man denna fråga till NT, finner man, att aposteln Paulus är den som ger de flesta antydningarna om vad som enligt urkristen uppfattning sker i denna heliga handling. Inte heller han ger dock någon utförlig och detaljerad framställning. Men i flera sammanhang kan vi skönja konturerna av hans syn.

I de paulinske skrifterna möter vi varierande utsagor angående dop-skeendet. Dopet kan betecknas som ett avtväende av synder, något som framskymtar i 1 Kor. 6 : 11, som ett nyfödelsens bad (Tit. 3 : 5), som Kristi omskärelse (Kol. 2 : 11), som en nyskapelse (2 Kor. 5 : 17; Gal. 6 : 15). Den föreställning som spelar den största rollen i apostelns åskådning är dock tanken på dopet som en död och uppståndelse med Kristus, som ett frälsningsskeende tillsammans med honom. Vi möter utsagor härom i Kol. 2 : 11 — 3 : 4; Gal. 2 : 19 f; Ef. 2 : 4—7; Rom. 6 : 1—11. Andra texter kunde också anföras, där liknande tankar framskymtar. Det får dock räcka med de hänvisningar jag redan givit. I stället skall vi nu övergå till att ge

en kortfattad tolkning av en av de nyss anförda texterna för att söka få grepp om aposteln syn på dopet och dess innebörd.

Rom. 6 : 1—11

Kontexten

Det klassiska textstället, när det gäller Paulus' syn på dopet som ett frälsningsskeende tillsammans med Kristus, är Rom. 6 : 1—11. Dopet skildras där såsom baptigandens död och uppståndelse med honom.

Vad skola vi då säga? Skola vi förbliva i synden, för att nåden skall bli så mycket större?

2. Bort det! Vi som hava dött från synden, huru skulle vi ännu kunna leva i den?

3. Veten I då icke att vi alla som hava blivit döpta till Kristus Jesus, vi hava blivit döpta till hans död?

4. Och vi hava så, genom detta dop till döden, blivit begravna med honom, för att, såsom Kristus uppväcktes från de döda genom Faderns härlighet, också vi skola vandra i ett nytt väsende, i liv.

5. Ty om vi hava vuxit samman med honom genom en lika död, så skola vi ock vara sammanvuxna med honom genom en lika uppståndelse.

6. Vi veta ju detta, att vår gamla människa har blivit korsfäst med honom, för att syndakroppen skall göras om intet, så att vi icke mer tjäna synden.

7. Ty den som är död, han är friad ifrån synden.

8. Hava vi nu dött med Kristus, så tro vi att vi ock skola leva med honom,

9. eftersom vi veta att Kristus, sedan han har uppstått från de döda, icke mer dör; döden råder icke mer över honom.

10. Ty hans död var en död från synden en gång för alla, men hans liv är ett liv för Gud.

11. Så mån ock I hålla före att I ären döda från synden och leven för Gud, i Kristus Jesus.

Anledningen till att Paulus här tar upp dopet till behandling är tvåfaldig. För det första vill han tillbakavisa (den tänkta?) invändningen mot hans uttalande i 5 : 20. Han har där nyss förklarat, att »där synden blev större, där överflödade nåden mycket mer». Aposteln riskerade nu att ställas inför den illvilliga frågan: »Skola vi förbliva i synden för att nåden skall bliva så mycket större?» (6 : 1). Denna falska slutledning vill Paulus avvärja. Det sker därigenom att han anknyter till dopet och dess konsekvenser.

En andra orsak till dopframställningen är att behandling av temat Adam—Kristus i det närmast föregående avsnittet (5 : 12—21) kräver en fortsättning. Paulus har där tecknat den gamla mänsklighetens ödesgemenskap med stamfadern Adam och den nya mänsklighetens förbundenhet med »stamfadern»

Kristus. Genom Adams olydnad kom synd och död över mänskligheten. Genom Kristi lydnad kom rättfärdighet och liv. Men konsekvenserna av Kristi gärning kommer inte människorna till del på samma ofrånkomliga sätt som följder av Adams fall. Nåden måste tas emot (v. 17). Detta mottagande sker enligt urkristen åskådning genom tro och dop. Aposteln framställning om dopet skall alltså visa hur följder av Kristi gärning kommer människorna till del.

Till grund för Paulus' utläggning om dopet ligger, som vi tidigare framhöll, samma syn som möjliggjorde hans framställning i Rom. 5 : 12—21. Kristus är »stamfader» för den nya mänskligheten. Det som vederfors honom måste därför på något sätt ske också med medlemmarna i det nya gudsfolk, som han skapat. Kristus och hans gärning får därigenom inte endast frälsande betydelse för kyrkan och hennes lemmar. Kristus-historien, och särskilt döden och uppståndelsen, får förebildlig innebörd. Den uppfattas som mönster för det kristna livet. Detta mönster kräver vid vissa tider och av vissa människor ett lidande och en död i reell, fysisk mening. Här i vår text är emellertid Kristus-skeendet primärt paradigm för det som vederfares människan i dopet.

Efter denna översikt av textsammanhanget kan vi nu övergå till en kort framställning av vår doptext. Vi skall därvid, medvetet schematiskt, först uppehålla oss vid tankarna om Kristi död och dess förebildliga betydelse för baptizanden för att sedan på motsvarande sätt dröja vid innebörden i uppståndelseutsagorna.

Död och uppståndelse i dopet

Kristi död och uppståndelse står som mönster, som förebild, för det som vederfares människan i dopet. Som Kristus dog och blev begravnen, så dör också människan och begraves i sakramental mening. Om både Kristus och människan heter det, att de dog till men för, eller bort från, synden (v. 10 och 2). Man bör då observera att synden i paulinsk mening inte bara är den onda lusten i vårt hjärta. Den är något vida mer. Synden, *hamartia*, är en överpersonlig makt, som härskar över människorna. I deras kött, d.v.s. i deras begränsade mänskliga natur, har den sin anknytningspunkt. Denna makt gäller det att bli lösgjord ifrån. Vad Kristus beträffar skedde hans befrielse genom döden. Under sitt jordeliv levde han inom syndens maktsfär. Då han var iklädd mänskligt kött, d.v.s. hade mänsklig natur, kunde synden och andra fördärvmakter fresta och attackera honom och försöka bringa honom ur hans lydnadsförhållande till Fadern. Dessa försök misslyckades (Hebr. 4 : 15). Jesus blev lydig mot Faderns frälsningsrådslut in i döden (Fil. 2 : 8). Hans död gjorde definitivt slut på syndamaktens möjligheter att få honom i sitt våld. Genom döden lämnade han slutgiltigt dess maktområde. Det är detta som är innebörden i den något oväntade utsagan att Kristus dog bort från synden (v. 10).

I dopet sker något liknande med människan. Hon dör till men för synden, bort från sin gamla existens under dess herravälde. Denna dopdöd är ett radikalt brott med hennes tidigare tillvaro. Dess definitiva karaktär framgår därav, att

den är en avbild (*homoioima*) av Jesu egen död.

På denna punkt måste man dock observera också avgörande olikheter mellan Jesu och baptizandens död. Kristi död var en blodig korsdöd, en död i biologisk mening. Dopdöden däremot är ett sakramentalt efterliknande av denna död. Den är ett osynligt skeende. Men den är icke desto mindre en realitet. Och den drabbar «vår gamla människa» och «syndens kropp» (v. 6). Med dessa både uttryck avses vår personlighet, då den är behärskad av syndamakten, då den fungerar som dess lydiga redskap. Det är vår personlighet i denna mening som får dödsstöten i dopet. Den är därmed dödsdömd. Men den är ännu vid liv. Det gäller därför för den döpte att fullfölja dopdöden på det etiska planet, på helgelsens fält. Först när människans personlighet slutgiltigt brytes ned i den lekamliga döden, är den dödsprocess som började i dopet och vidarefördes i helgelskampen fullbordad. Den döpte är då — i likhet med sin Herre — helt utanför syndens maktområde.

Människans slutgiltiga död börjar alltså i dopet. Men dopet utgör också begynnelsen till hennes uppståndelse. Och som Jesu död utgjorde förebilden till människans dopdöd, så är hans uppståndelse mönstret för hennes sakramentala uppväckelse! «Ty såsom Kristus uppväcktes genom Faderns härlighet (*doxa*), så skola också vi vandra i ett nytt väsende, i liv» (v. 4). Den avgörande likheten är, att Faderns *doxa* har såväl uppväckt Kristus som verkat de kristnas sakramentala uppståndelse i dopet. En olikhet är den att Kristi uppståndelse är kroppslig och definitiv, under det

att de kristnas uppväckelse i dopet endast utgör början till deras slutgiltiga uppståndelse på den yttersta dagen. Denna förberedande uppståndelse är ett reellt skeende. Genom den förs människan in i Kristusfären, vars synliga manifestation i världen är kyrkan. Hon blir en ny skapelse i ett nytt sammanhang. Att den döpta människan skall vandra i «livets nya väsende» (eg. i «livets nyhet») innebär således inte bara att hon är förpliktad att föra en ny vandel. Hennes förhållanden är radikalt förändrade. Hon är införsatt i kyrkan, där den Helige Ande är den livgivande och allt behärskande kraften (jfr. 1 Kor. 12 : 13). Det innebär att hon fått helt nya möjligheter för en vandel efter Guds vilja, en vandel som har den slutgiltiga, kroppsliga uppståndelsen som mål.

Avslutande reflexioner

Därmed har vi genomgått den paulinska text som mest utförligt talar om dopet som ett frälsnings-skeende tillsammans med Kristus, som en död och uppståndelse med honom. Som jag framhöll inledningsvis kan Paulus beskriva dopet och dess konsekvenser också på annat sätt. Men död-uppståndelse-tanken är otvivelaktigt det centrala motivet i hans dopteologi.

En viss variation föreligger alltså i apostelns utsagor om dopet. Detta är fullt begripligt. Det mysterium som dopet utgör måste med nödvändighet få något olikartade utläggningar. Går man igenom dem alla, finner man dock, att där föreligger ett gemensamt avgörande moment. Dopet är en radikal *gudsgärning* med människan. Det är inte bara att pedagogiskt hjälpmedel. I dopet handlar Gud med den enskil-

de. Det händer något med honom i dopet, något som inte sker på annat sätt. Gud fogar honom in i Kristus-skeendet. Han låter honom bli delaktig av detta.

På denna punkt inställer sig gärna frågan om trons roll. När man säger, att dopet innebär en radikal gudsgärning med människan, kan det tyckas som om tron blev hemlös och utan betydelse. Detta är ingalunda fallet. Hos Paulus råder det inte något konkurrensförhållande mellan tro och dop. De båda storheterna hör intimt samman. Låt mig i all korthet antyda något om deras inbördes förhållande.

Urkyrkans missionsförkunnelse riktade sig till den judiska och hedniska omgivningen. När en människa blev övervunnen av evangeliet om Kristus, heter det, att hon kom till tro. Hon böjde sig för budskapet om Kristus. Det innebar då också självklart, att hon sökte sig till dopet. Ty dopet var från första stund porten in i kyrkan, in i Kristussammanhanget här på jorden. Vi känner inte till någon doplös period i urkyrkans historia. Den tro som ledde människan till dopet och som var väckt av evangelieförkunnelsen, kan vi med en teologisk term kalla för en frälsningssökande tro. Dopet blev den avgörande akten i frälsningstillägnelsen. I dopet handlade Gud med människan på ett radikalt avgörande sätt. Det satte henne i kontakt med Kristusskeendet, infogade henne i detta. Under hennes fortsatta kristna liv kunde tron blicka tillbaka på denna gudsgärning. Tron kunde vila vid detta som Gud hade gjort just med henne. Dopet blev den grundval på vilken den enskildes kristna liv var baserat. Det är därför Paulus i Rom. 6

och på många andra ställen så självklart kan appellera till adressaternas medvetande om att de var döpta. Så kan han mana sina romerska adressater att hålla före att de är döda för synden och levande för Gud. Detta är ingenting annat än en maning att *tro* på Guds gärning i dopet.

De flesta människor i Skandinavien är döpta som barn. Mycket vore att säga om detta. Låt mig endast framhålla ett moment. Även detta har med relationen *tro*—dop att göra.

I diskussionen om barndopet händer det ofta, att det centrala motivet i den urkristna dopuppfattningen undanskymmes. Detta moment är — som jag tidigare betonat — tanken på att dopet är en radikal gärning från Guds sida. Det är Gud som handlar. Inte människan. Detta fundamentala teologiska förhållande glömmes vi ofta bort i våra debatter om dopet. I stället diskuterar vi den historiska frågan, huruvida urkyrkan praktiserade barndop eller om man krävde medveten tro av dem som skulle döpas. Och visst kan denna diskussion vara intressant. Men särskilt fruktbar är den inte. Ty vi vet ju alltför väl, att man i all oändlighet kan andraga argument för och emot utan att komma till någon slutgiltig enighet. Till detta kommer det välkända förhållandet, att urkyrkan levde i en missionssituation, som inte utan vidare kan jämföras med läget i våra folkyrkor. Så vi skulle fortfarande stå där med våra problem, även om vi nådde fram till samsyn, när det gäller den historiska frågan om barndopet i nytestamentlig tid.

Nej, skall vi få någon ordning på spørsmålet om barndopet, måste vi

lämna denna utsiktslösa historiska diskussion och i stället resa den teologiska frågan: Vad är dopet enligt nytestamentlig syn? Svaret är — som vi flera gånger konstaterat — att dopet är en radikal gudsgärning med människan. Gud handlar. Människans egen aktivitet i detta skeende är borta ur bilden. Visserligen talas det om tro i samband med dopet. Det är fråga om det vi har kallat den frälsningssökande tron, som leder den av evangeliet övervunne till dopet. Och det rör sig om den tro som blickar tillbaka på och vilar vid det som Gud har utfört i dopet. Ser vi på de nytestamentliga utsagorna som helhet, är det den senare typen av tro, den som förlitar sig på vad Gud har gjort i dopet, som är den förhärskande. Synen är den att Gud har tagit initiativet. Han har utfört den avgörande frälsningsgärningen genom att sända Kristus. Och det är han som har slussat resultatet av Kristi gärning in på den enskilde genom dopet. Människans uppgift blir att svara på denna gudsgärning i tro. Hon får sätta sin tro till detta som Gud har utfört utan hennes initiativ. Ser man dopet i detta perspektiv kommer frågan om vuxendop—barndop i ny belysning. Antingen jag döpes som vuxen eller som barn, är det Gud som handlar med mig. Är jag vuxen får min tro omedelbart vila vid dopets faktum. Är jag ett barn blir det hemmets och kyrkans uppgift att fostra mig så, att jag med tiden själv kan tro på och orientera mitt liv ut från Guds gärning i dopet. När allt kommer omkring är kanske barndopet — ansvarigt förvaltadt — det mest fullödiga uttrycket för att dopet är Guds gärning och icke människors.

Johannes Smemo

Tale ved minnesamvær 13. mars

Av Ivar Asheim

Som kjent var Johannes Smemo i 13 år (1934—47) rektor ved MF's praktisk-teologiske seminar. Mindre kjent er det kanskje at han siden i alle år fungerte som sensor ved praktisk-teologisk eksamen hos oss. Det er således et bortimot 40-årig samarbeide vi i dag kan se tilbake på, noe ganske enestående i sitt slag, som vel også forteller noe om Smemos interesse for og vilje til å engasjere seg i presteutdannelsens små ting.

Et slikt samarbeide knytter mange bånd.

Johannes Smemo står for meg som den geistlige blant MF's lærere. Når han kom i trappen i den gamle bygningen i St. Olavs gt., da var det kirken som kom. Smemo var geistlig i ordets beste forstand: sikker i kirkens oppdrag, et åndsmenneske, og samtidig med den erfarne prests sunne sans. I hans karakter var det en kombinasjon av fasthet og rommelighet som gjorde at det fulgte trygghet med ham. Det var godt å vite at han *var* der, han var en god mann å ha i ryggen, man følte at med ham kunne man regne. Og det gikk an å snakke med ham. Han var av dem man kunne justere sitt kompass etter.

I en tiårsperiode var Johannes Smemo medlem i redaksjonen av

vårt teologiske tidsskrift, Tidsskrift for Teologi og Kirke, hvor han også var en ganske flittig bidragsyter, som var med å sette nye aksenter. Hans innflytelse på norsk teologi har likevel vært større enn den han utøvet ved trykte arbeider. Det var ikke minst ved sin holdning han kom til å få betydning. Med sin støe profil dannet han et samlende tyngdepunkt i norsk kirkeliv som helhet og bidro på den måten til å gi teologien retning. Ikke minst hans for tjeneste var det også at den teologiske fornyelse som gikk over det europeiske kontinent i mellomkrigsårene, nådde vårt land i en form som ikke virket splittende, men bare stimulerende.

Teologi var for Johannes Smemo det å stå for Guds ansikt med sin tale om Gud. Situasjonen for Guds ansikt, det var for ham teologiens egentlige forum; dit inn var det den måtte om perspektivet skulle bli riktig! Når norsk teologi og fornyelse i de siste desennier — hva man så ellers kan si — i grunnen alltid har vært seg bevisst hva som er kirkens egentlige tema, så skyl-

MF-nytt

Ny lysbildeserie

Bildebåndet «Et moderne MF — men ånden er den samme», er nå ferdig. Det er sammensatt av farge-lysbilder fra innvielsen av nybygget 3. september -72 og de forskjellige aktiviteter i nybygget, etter at det er tatt i bruk. I alt er det 40 bilder i serien, som gir et godt inntrykk av det prektige bygget.

Studentkoret er nå et blandet kor

MF's studentkor, som alltid tidligere har vært et mannskor, er nå omgjort til blandet kor, med ca. 60 stemmer.

MF's blandede kor hadde sin første opptreden ved høymessen i Markus kirke i Oslo, søndag 4. mars i år.

Som sin første store oppgave for MF, planlegges nå en turné for koret, til Sør-Trøndelag, i juni måned.

.....
dette ikke minst at vi har hatt menn som Johannes Smemo, som ved hele sin holdning har markert dette tema.

Desto mer smertelig var det å miste ham nettopp nå, i en ny brytningstid, hvor det hadde vært trygt å ha ham i bakgrunnen med hans sikre skjønn og hans evne til å se perspektivene.

Vi vil ved MF minnes biskop Smemo i dyp takknemlighet for hva Gud gjennom ham fikk gitt vårt fakultet og norsk teologi.

Ivar Asheim.

Søknad om statsstøtte for 1974

Den 31. januar d. å. ble søknaden om statsstøtte for 1974, sendt til Kirke- og undervisningsdepartementet. MF's forstanderskap skal i sitt møte 7. mai 1973, behandle både regnskapet for 1972 og budsjettforslaget for 1974, og det er tatt forbehold i søknaden til Departementet m.h.t. eventuelle endringer, som følge av Forstanderskapets behandling.

Det vil derfor bli gitt en mer utførlig omtale av de økonomiske forhold for 1974 i et senere nummer av «Lys og Liv».

Resepsjonsvakter i nybygget

Ved styremøte 19. februar 1973 ble det for første gang ansatt faste resepsjonsvakter i 1. etg. i nybygget.

Vaktene, som alle er pensjonerte offiserer fra Frelsesarmeen, har allerede blitt et kjært og velkomment innslag i MF-miljøet.

Styret har også godkjent en midlertidig instruks for resepsjonsvaktene, der det er fastsatt at det skal være vakt i tiden 08.00—21.30 hver dag, inndelt i 3 skift.

Vaktene, som har resepsjonsskranke nær hovedinngangen, skal bl. a. gi opplysning om hvor og hvordan besøkende kan finne fram i bygget, og ellers gi veiledning så langt det er mulig.

Styret håper denne ordningen kan bli til glede og hjelp både for de som kommer på besøk til nybygget, og for alle som arbeider der.